
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvís betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opplagelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være Innsendt Innen mandag aften. — Manuskript Innen fredag aften.

INNHold: Englenes dronning. — Biskopene i middelalderens Oslo. — Hvordan vil Katolikkene møte den kommende Verdens-Revolutjon? — Omkring St. Olavs-festlighetene i Trondheim 1931. — Varia.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Englenes dronning.

(I anledning av Marias optagelse i himmelen).

Av A. J. LUTZ O. P.

«Du er kyskhetens hvite due,
sjelenes lægedom, Herrens datter,
nådens vei, alle sfærers solskinn,
perlen blandt brude, himlenes dronning,
Herrens herberge, hvile fra sorgen,
gledens kildeveld, frelse fra synden,
trøstens elv og livets fornyer,
høit over engle — som sol over skyer.»

(Fra «Lilja», oversatt av Fredrik Paasche).

«Høit over engle!» — Det er jomfru Marias åndelige storhet disse vers i første rekke vil syng. Men den fromme skald, brøder Eystein Asgrimssonar, som sang den i sitt kvad til Guds moder, for 6 hundre år siden, tenkte vistnok ikke mindre på Marias optagelse i himmelen med legeme og sjel. Det var jo på hans hele Kirkens tro at jomfru Maria hadde feiret en fullkommen triumf over døden, i likhet med Jesus, sin sønn. Jesus var død for å fullbyrde sitt forløsningsoffer; men Han opstod fra de døde og for op til himmelen. Også Maria døde; men heller ikke hennes legeme skulde være dødens herredømme underkastet. Hun blev opvakt til livet igjen og med sitt forklarede legeme gikk hun inn i den evige glorie. Det er denne overbevisning vi gir uttrykk for, når vi hvert år den 15. august feirer Marias høitidsdag.

Denne lære er imidlertid ikke blitt forkynt som et

dogme. Den hellige skrift nevner intet om Marias lagnad etter den første pinse i Jerusalem. Kirken, den apostoliske tradisjons arvtager og organ, har heller ikke på en avgjørende måte erklært at denne det katolske folks overbevisning støtter sig til den guddommelige åpenbaring, som av Jesus blev betrodde til den kirkelige autoritets varetakt. Og dog er troen på jomfru Marias optagelse i himmelen dypt rotfestet i den katolske sjel. Den blev en kilde til andakt, håp og glede, og ofte nok til kunstnerisk begeistring. Fra Angelico, Tizian, Le Poussin, Murillo, Dürer og mange andre store malere, fant i denne tro nogen av sine reneste inspirasjoner.

Hvad er det da vår overbevisning hviler på, dersom det ikke er et offisielt kunngjort dogme? Det er den kristne sjels fromme intuisjon. Vår tro på Guds åpenbaring, vårt inderlige samfundsliv med Jesus, og vår lydighet likeoverfor den autoritet som er organet for Jesu egen, gir den gudelskende sjel en særskilt evne til å opdage, å ane, å føle hvad de åpenbarte mysterier innebærer. Betrakter vi med andakt Maria fra Nazareth slik som vi møter henne i Evangeliet, så er det første som vekker vår beundring det faktum at hun blev valgt til å være Guds mor.

«Frem for henne engelen trådte:

Lytt, Maria! Dig himlene hilser.

Ave Maria! Du beste av kvinner,

miskunns kilde, du dype, du rene!
 Han som er engles og menneskers konge,
 Han som om alle verdener favner,
 bøier sig til ditt bryst, det skjære,
 signede mø!»

(«Lilja»).

Marias mysterium er livets mysterium. Hun gav Jesus det liv som en kvinne kan gi til sitt barn. Men etterdi Barnet er Gud, Livets ophav, mottar hun ikke bare i sin sjel, men også i sitt legeme en vigsel, som unddrar henne dødens makt. For den kristne sjel som tenker over hvem det barn er som Maria bar i sitt skjød, er det utenkelig at jomfruens hellige legeme skulde tåle den fornedrelse som faller i andre menneskers lodd.

Og tenker vi over hvordan døden overhodet kom til verden, så blir vår overbevisning enda sterkere. Vi dør og råtner i graven fordi vi har syndet i Adam. Døden er syndens, den åndelige døds straff og redselsfulle symbol. I Maria har Guds rettferdighet ingen synd å hevne. Nettop fordi hun blev kalt til å være Frelserens mor blev hun i forveien delaktig i Guds frelsende kjærlighet og bevart uberørt av syndens onde. Er det synden som bragte døden, hvordan kunde Maria den uplettet undfangne være dødens lov underkastet?

Slik åpner sjelens blick sig når den betraktende dveler ved Jesu mor. Slik skjedde det at det kristne folk etterhvert som det blev opmerksom på «de store ting» Gud hadde gjort mot Maria, etterhvert som kampen mot de store vranglærene i de 4 første århundrer fikk Jesu guddommelige person til klarere å træ frem for den kristne bevissthet, kom til å få en alltid dypere intuisjon av Marias storhet og derved en alltid fastere overbevisning om at hun var blitt delaktiggjort i Jesu fullkomne seier over døden. I Jesu mor ser vi himlenes dronning; i den «signede mø» fra Nazareth ser vi «kvinnen beklædt med solen og med månen under sine føtter og en krone av tolv stjerner på sitt hode.» (Joh. Åpenb. 12, 1).

Vi dveler ved dette syn med hjertet fullt av trøst. Ved å opta sin mor med legeme og sjel til sig i himmelen vilde Jesus bekrefte denne sannhet at vi alle som tror på Ham og elsker Ham skal også i evighet med legeme og sjel være hos Ham. «Vi vil ikke, brødre, at I skal være uvidende om de hensovede, forat I ikke skal sørge som de øvrige (hedningene) som ikke har noget håp. Ti dersom vi tror at Jesus er død og opstanden da vil Gud likeledes føre de i Jesus hensovede frem med Ham.» (I. Tessal. 4, 12).

«Men til himles glede føres
 alle de som Herren elsker.
 Til sitt fagre hjem de kommer,
 salighetens fred de finner.
 Hellige, vise, ranke og rene,
 unge og glade, fri og fagre,
 evig høitidsmorgen de feirer —
 Hans, som strider og som seirer.»

(«Lilja»).

Dette håp våkner med en særlig kraft i vår sjel, når vi fordyper oss i tanken på Marias optagelse til himmelen.

Men hun lærer oss ikke bare at vi ved verdens ende skal opstå fra graven, men at vi allerede nu, i kraft av vårt liv i Kristus, eier en himmelsk livsenergi for å overvinne den åndelige død. Livet er sterkere enn døden, det gode er sterkere enn det onde, og «denne tids lidelser er ikke å sammenligne med den tilkommende herlighet som skal åpenbares på oss.» (Rom. 8, 18). Glede, håp og nytt mot, det er det vi finner i dagens mysterium; nytt mot til å la livet være sterkere i oss enn døden, mot til å være lysets barn, ikke mørkets, til å gi oss inn under Jesu frelsende kjærlighet, Han «som er død for oss, forat vi enten vi våker eller sover skal leve tillikemed Ham.» (I. Tess. 5, 10).

Med disse tanker i sinnet slutter vi oss til hele Kirken og frembærer vår hyldest for Guds hellige mor og himlenes dronning.

BISKOPENE I MIDDELALDERENS OSLO

Et lite omriss av Oslo bispestols politiske historie.

Av ELLEN FAABERG.

I.

Oslo historie i middelalderen er først og fremst Kirkens historie. Det er den som er den første betingelse for byens vekst, liv og trivsel. Bispesetet er byens centrale punkt, og biskopen er byens egentlige herre

og styrer. Rundt omkring bispegården med Hallvarddømen vokser Norges senere hovedstad op.

Da Oslo blev fast bispesete var det St. Hallvard som blev byens skytshelgen. Vi kjenner ikke så bestemt

tidspunktet for bispedømmets opprettelse, men det ser ut til å være litt yngre enn 1070.

Den første biskop i biskopslisten kalles Åsgaut. Han blev viet til biskop av paven i Rom. Det er alt hvad vi vet om ham. De næste tre, Torolv, Aslak og Geirhard, vet vi ingenting om. Den femte Kal Torkelson kjenner vi litt mere til, da han ofte finnes nevnt i sagaen. Det ser ut til at domkirken, Hallvardskirken, er blitt bygget i hans tid, og at han har vært den første biskop som har tatt fast opphold i Oslo. Hans eftermann, Peter, kjenner vi heller ingenting til, men nu begynner vi å få fast grunn under føttene. Den syvende i rekken er biskop Viljalm. Han var biskop på den tid erkebispesetet i Nidaros blev opprettet i 1152. Samtidig blev også Hamar eget bispedømme. Under Viljalm blev Oslos første kloster stiftet. Det var Hovedøens kloster, grunnlagt av cisterciensermunker fra Kirkstead i England. Derfor er det flere som har gjetet på at biskop Viljalm var engelsk av fødsel. Det kan godt være, men før hans tid finnes navnet Viljalm nevnt nogen ganger. Klosteret på Hovedøen kom snart til å sette sitt preg på byen, og fikk stor innflytelse på Oslos utvikling. Det er også mulig at Nonneseter kloster er stiftet på biskop Viljalms tid, hvis det da ikke var ennu eldre. (Det lå på hjørnet av den nuværende Oslogate og Schweigårdsgate). En annen kirkelig institusjon fra denne tid er domkapitlet. Da erkebispesetet i Nidaros blev opprettet, blev samtidig domkapitler innrettet ved alle bispestolene.

Efter Viljalms død fulgte biskopene Torstein og Helge. Under dem begynner kirken å gå fremover, og Oslo by er i jevn og sikker vekst. Torstein nevnes ikke i sagaen, så vi vet ikke stort om ham heller, men sammen med kong Magnus Erlingsson mottok han den pavelige legat, Stefan, som besøkte Norge i 1163—64, og fulgte med ham til den første kongekroning i Bergen.

Hans eftermann Helge (1170—1190) var mere betydelig. Han blev sendt til Danmark for på kongens vegne å underhandle om fred med den danske konge. Der var han tilstede ved den første danske kongekroning som fant sted i Ringsted samme dag som kong Valdemars far Hellig Knud Lavard blev høifidelig skrinlagt. Det var i 1170. Hvordan hans forhold til kong Sverre har vært, vet vi ikke. Men han har sikkert støttet oprørsflokkene mot ham.

Efter ham fulgte den berømte Nicolas Arnesson, en av de betydeligste om ikke den betydeligste av de biskoper som har sittet på Oslo bispestol. Ingen er blitt så miskjent som ham. Det er blitt sagt om ham at han

er den mest baktalte mann i Norges historie, og sant er det. Sagaen som er meget tendensiøs og som forherliger kong Sverres regjering, har gitt oss det billede av ham som vi kjenner så godt fra våre historiske lærebøker. Han var en halvbror av kong Inge Krokrygg og en frende av kongeslektene i de tre nordiske land. Han hadde fått en lærd utdannelse, sannsynligvis i utlandet, og må ha vært omkring 40 år da han blev valgt til biskop Helges eftermann i 1190. Allerede som utvalgt biskop, det vil si før han blev viet, tok han sig ivrig av sitt bispedømmes saker. Det ser ut til at han har hjulpet en oprørsflokk mot kong Sverre, som derfor tar ham med sig til Bergen og tvinger både ham og de andre biskopene til å krone sig. Da meddelelsen om kroningen kom til Rom, tok paven parti for den landflyktige erkebiskop Erik og lyser i bann de biskoper som hadde vært med på å krone Sverre. Biskop Nicolas blev ulykkelig og fortvilet over dette som rimelig kan være, strengt kirkelig som han var. Han brøt derfor med kongen og reiste ned til Danmark for å forlike sig med erkebiskopen og bli løst av bannet. Han fikk tilgivelse, og her stiftet han samme år en oprørsflokk mot kong Sverre, baglerne, som blev birkebeinernes farligste og bitreste fiender.

Allerede i begynnelsen av sin biskopstid må biskop Nicolas ha skapt sig en sterk posisjon i Viken, for baglerpartiet fikk hurtig fast fot både der og på Opplandene. Kong Sverre fikk kjeinpe mangan hård kamp med dem i de siste årene av sitt liv, og det lyktes ham aldri helt å få fast fot i Viken.

Efter Sverres død forliker hans sønn Håkon Sverreson sig med de landflyktige biskoper, og biskop Nicolas vender hjem til Oslo. Men baglerpartiet blir ikke oppløst, og ikke før er den unge konge død, før de på nytt reiser hodet, og hylder sin egen konge. Og i en 12—13 år var nu baglerne herrer i Viken, som i dette tidsrum er et rike for sig med egne embedsmenn og egen konge. Både baglerkongen og biskop Nicolas førte sin egen utenrikspolitikk og hadde sine egne gesandter hos paven, som ikke riktig vet hvordan det forholder sig med de to kongene i Norge og skriver til erkebiskopen for å få rede på det. Under hele dette tidsrum hersket Nicolas som en fyrste i Oslo, mens baglerne residerte i Tunsberg. Bispegården omdannet han til en virkelig festning. Den blev til biskopens «kastell». Høsten 1225 døde biskop Nicolas, som tross den urolige og bevegede tid han levde midt oppe i, var en ivrig kirkens mann og gjorde meget for de kirkelige institusjoner i Oslo. Håkon Håkonson som søkte å forlike sig med ham, var til stede ved hans dødsleie

og gav ham tilgivelse for alt han hadde gjort mot birkebeinene i sitt lange liv.

Hans eftermann, biskop Orm, 1226—1244, spilte ingen politisk rolle, derfor tier kildene om ham. Biskop Torkell, 1244—1248, vet vi ingenting annet om enn at han blev begravet i Laurentiuskirken i Tunsberg. Da han var død valgte domkapitlet scolasticus Håkon til biskop. Han har vært en meget rik mann og skjenket meget jordegods til de forskjellige kirker og til domkapitlet som han stod på en meget god fot med. Kongen satte stor pris på ham og benyttet ham til mange politiske hverv. Han har vært en meget betydelig mann og endte som erkebiskop. Da biskop Håkon i 1267 blev postulert til erkebiskop i Nidaros, valgte Oslo domkapitel til biskop Andres, som satt på bispestolen i 20 år, 1267—1287. Til en begynnelse stod også han sig godt med kongene, men da striden mellom erkebiskop Jon Raude og kong Eriks formyndere brøt ut, stillet han sig på erkebiskopens side. Derfor blev han også landsforvist sammen med biskop Torfinn av Hamar. Etter erkebiskopens død det følgende år drog biskopene Andres og Torfinn til Rom for å tale den norske kirkes sak hos paven. Men pavens stilling var meget vanskelig på den tid, så stor hjelp kunde de ikke få. Biskop Torfinn drog hjem i 1284, men døde underveis i Flanderen. Biskop Adres kom hjem året efter, og det ser ut til at han har forlikt sig med kongen.

Håkon V. gjorde Oslo til sin hovedstad, og under hans mektige personlighet trådte biskopen mere i bakgrunnen.

Under Andres's efterfølger, biskop Eystein, (1288—1304), har vi den kjente strid om minoriterklosteret. Kong Håkon hadde skjenket ordenen tomt ved Loelven

og brødrene reiste et kapell der. Men på biskopens vegne nedla erkepresten ved domkirken forbud mot arbeidet, og rev bygningen ned. Men brødrene klaget til paven og fikk medhold der. Og klosteret blev reist. (Det nuværende Oslo hospital).

Eysteins efterfølger, Helge, med tilnavnet Langtå (1304—1322) var den første biskop som har gjort istand en jordebok over kirkegodset i Oslo bispedømme. Denne blev senere til nytte for den andre berømte Oslo-biskop, Eystein, som la den til grunn for sin så bekjente «Røde Bok». Biskop Helge har også stått sig godt med kongen som benyttet ham til flere politiske hverv.

Biskop Salomon (1322—1351) var den siste biskop som blev valgt på ordinær vis, ved kapitlets valg. Alle de følgende blir utnevnt ved pavelig provisjon. Under ham herjer mannauden i Norge. Da biskop Salomon dør, velger domkapitlet kannikken Gyrd, som hadde vært biskopens officialis eller stedfortreder, til biskop. Erkebiskop Olav innvier ham på fullt lovlig vis, men paven forkastet valget, og valgte i stedet den svenske dominikaner, Siegfried, og Gyrd måtte nøie sig med det mindre bispedømme, Stavanger. Da Siegfried kom til Oslo i 1352, var byen brent for femte gang. (Andre ganger: 1137, 1159, 1223, 1254). Men denne branden var den største, og domkirken blev også rammet, så biskop Siegfried fikk nok å gjøre med å påse at skaden blev utbedret og kirken blev restaurert.

Ved Siegfrieds død i 1358 valgte domkapitlet enstemmig Hallvard Bjarnesson til biskop, men paven forkastet valget på nytt. Da han imidlertid ingen annen kandidat hadde, og Hallvard bøiet sig for kuriens krav, blev han allikevel providert til biskop og innviet i 1359. Han har vært en meget flittig visitator i sitt stift.

(Forts.).

Hvordan vil Katolikkene møte den kommende Verdens-Revolution?

Av Mgr. Ignaz Seipel, Østerrikes Ex-Kansler.

«Skal (må) begrepet eiendomsrett revideres? Skal forholdet mellom kapital og arbeide omstyrtes? Mange katolikker frykter det. Man profeterer, at dersom den rette vei ikke blir tatt, vil der i vår tid bli et uhørt frafall — — —»

(Dette er den første av to artikler over «Arbeide og Kapital» bedømt ut fra kristen opfatning).

Ifølge manges opfatning er en av vår tids eller den nærmeste fremtids uavgjorte opgaver den: å fastslå

forholdet mellom Arbeide og Kapital. Jeg bøier mig for denne opfatning.

Arbeide og Kapital er de to søiler hvorpå hele vårt økonomiske liv er basert. Slik har det alltid vært, — og dog er det bare gjennom de siste århundrer at deres stilling som det økonomiske systems grunnstøtter er blitt helt klar og synlig for alle.

Liv og tanker er nutildags langt mer koncentrert om

de økonomiske livsbetingelser enn før i tiden, selv om det er sant, at individers og familiers økonomis «upps & downs» var utsatt for tidligere tiders stadige om-skiftelser, da der var en helt forskjellig social-struktur.

Ignaz Seipel.

Dog, det som i vår tid er blitt den bestemmende faktor for hver manns sociale plass er nettop hans forbindelse med en av disse to grupper: Arbeide og Kapital. Denne utvikling er det som har ført til klasse-forskjellens og klasse-kampens læresetninger.

Verden står ved et vendepunkt.

Det må tilføies at menneskeslektens utvikling fører raskt til en næsten fullstendig unifikasjon av det økonomiske system. Bortsett fra den russiske bolsjevismes voldsomme undtagelse, finnes der neppe nogen mulighet for at de økonomiske tilstander og menneskelivet, i de forskjellige deler av verden, vil utvikle sig på forskjellig vis. Altså, der finnes ikke lenger nogen mulighet for at forskjellige livs-systemer vil formå å konkurrere, heller ikke at verden for fremtiden vil be-gunstige et annet system.

Bli det nuværende økonomiske system foreldet, vil det bare bli en ting å foreta sig: å innføre et helt nytt.

Vi er av den opfatning at man befinner sig ved et vendepunkt. Det var det tordenagtige og verdens-opskakende bulder av det som ramlet sammen under verdens-krigen og dens «efter-krigs» periode som gav oss denne overbevisning. Enhver må erkjenne den nu-værende retning, dersom han da ikke er helt likegyldig eller optatt med krigs-skyld-spørsmål eller andre ørkes-løse spekulasjoner.

Enhver ser hvorledes den nuværende generasjon venter at den nye omveltning først vil vise sig på det økonomiske område, — da den økonomiske elendighet er den mest trykkende og de økonomiske livsbetingelser synes de mest virkelige. Den nuværende generasjon dels frykter, dels ønsker den kommende omveltning.

Mange katolikker frykter.

Nu reiser spørsmålet sig: Hvad tenker katolikkene angående disse problemer? La oss forme spørsmålet på følgende måte: Hvorledes stiller katolikkene sig?

Der er for tiden ingen ensartet eller almindelig antatt mening. Mange katolikker er engstelige.

Kristne, og i særdeleshet katolikker, er konservative. Kristendom er en historisk religion, bygget op på en historisk kjennsgjerning: Menneskeslektens forløsning ved Kristus. Den katolske Kirkes oppgave er å oprettholde den kristne tros og nådens doktriner uforfalsket. Den katolske Kirke har å bevare, og er derfor den konservative.

Men Kirken selv er helt opmerksom på skille-linjen mellom det som er verd å bevare og det som uten skade kan fjernes. Katolikker må dog ta sig ivare. Vi må lære av krigens historie, at ikke enhver løpegrav, heller ikke enhver festnings-skanse var av like stor betydning. Og dog syntes det like farlig å gi op en løpegrav eller ytre festningsskanse uten veloverveiet beregning.

Men det økonomiske system er dog noget mer enn et enkelt skanseverk. Den mest betydningsfulle og virksomste lov som regjerer det økonomiske liv er den moralske lov. Er det ikke farlig å tillate forkludring av det som har langt større betydning enn en festnings-murs utenverk. En soldat burde allerhelst rådes til å forsvare den ytre skanse like så tappert, som om hele slagets utgang avhang av denne. På den annen side må en general utvise ennu større mot ved i tide å befale rømning eller tilbaketog.

Mange katolikker påstår: «Vi ønsker ikke flere ruiner i verden. — La oss undgå fortsatt sammenbrudd.»

Vi lever i sannhet i en tid hvor de politiske anskuelser aldeles ikke er forblitt uberørt. Og dog var disse

anskuelser i deres tanker, hvis patriotisme har nogen religiøse røtter, en del av den hellige tradisjon.

Vil den nuværende samfundsorden bryte sammen?

Det økonomiske samfund har dog vist sig mer solid enn det socialistiske. Vil dette samfund bryte sammen? Skal begrepet eiendomsretten revideres? Og står den nu eksisterende forbindelse mellem kapital og arbeide ferdig til å omstyrtes? Hvad vil da stå tilbake? Vil da ikke reformatorenes hele kamp koncentrere sig om Kirken og selve religionen, uten å møte noget hindrende bollverk?

Den slags frykt er så meget mer på sin plass, som forfekterne for socialt og økonomisk sammenbrudd finner det vanskelig å skjule sig bak den maske, at religion er en privat sak. Det er av denne grunn at så mange katolikker er absolutte motstandere av ethvert forsøk som har til hensikt å føre menneskeslekten inn i virkelig nye økonomiske metoder.

På den annen side er andre katolikker alvorlig bekymret ved den kjennsgjerning at deres trosfeller kan forekomme konservative ved et så avgjørende vendepunkt i vår tids historie. Kristendommen er en historisk religion fordi den optar all historie: både fortidens og fremtidens historie. Den katolske Kirke er den almindelige Kirke (universelle Kirke), da den er bestemt for alle mennesker av alle nasjoner og av alle racer til enhver tid. Er den da ikke også bestemt for alle klasser av enhver økonomisk og politisk orden?

En katastrofe profeteres.

Der er også en annen frykt. Hvad vil følgene bli dersom den kommende generasjon vil finne alle, eller de fleste katolikker kjempende på deres side som forsvarer den gamle sociale og økonomiske tilstand? Vil da ikke Kirken bli alvorlig skadet og vil ikke utallige sjeler fjerne sig fra Gud og Hans Kirke?

Disse som føler det slik fordrer utålmodig at de beste katolikker skal bli talsmenn for den nye ordning og førere på den nye vei som fører til denne. De profeterer: at dersom den rette vei ikke blir slått inn på, vil der bli et frafall man aldri har sett make til og et sammenbrudd, ikke alene for Kirken selv, men for alle dens bestående institusjoner i våre land og i vår tid. —

Hvem har rett?

Det er alltid lettere å besvare spørsmålet: Hvem har urett?

Fanatikerne har alltid urett. Det er bespottelig å forlange at katolikker skal anse enhver social og økonomisk tilstand likeså hellig som deres tro og deres kirke,

eller at de skal forsvare begge på samme vis. Likeså er det dumt og urett å befale at katolikkene skulde omstyrte livets eksisterende institusjoner på jord før nye og bedre kan skapes.

Lekes med revolusjon.

Den dovne og likegyldige mann har urett, fordi han ikke er forberedt på å medvirke til løsning av sociale og økonomiske spørsmål. Den katolikk som handler slik er enn mer skyldig. Det er uriktig å føde sine medmennesker alene med håp om himmelen, dersom du ikke kan hjelpe dem på jorden. Menneskene burde være lykkelige både i himmelen og på jorden, ifølge Guds ønske og sålangt menneskene selv er istand til å forene begge. — Universets moralske orden er ikke en bygning bestående utelukkende av tanker og regler, berømte for sin skjønnhet, og for sin selvfølgelige og udadlige konstruksjon. Denne orden er gitt i den hensikt at den bør realiseres her på jorden.

Den utålmodige mann har også urett. Han ønsker å kaste sig og sine samtidige inn i eventyr, og dette rettferdiggjør han med den påstand at det ellers kan bli for sent. Og vi vet også at andre «ordens-venner» i andre leirer, leker med revolusjon for å hindre revolusjon. — Dessuten er der de såkalte proletar-kristne, som, ifølge deres eget utsagn er villige til å bistå med å omforme alle mennekser til proletarer.

Er disse reformatorer engstelige for at den universelle kirke, uten deres ingripen, skal lide ubotelig skade, har de i dobbelt forstand urett. De er fryktaktige og tror de bør hjelpe Gud med sin menneskelige smarthet.

I en følgende artikkel vil Mgr. Seipel behandle spørsmålet: «Hvad kan gjøres?»

Omkring St. Olavs-festlighetene i Trondheim 1931.

Man skulde ikke vente at nogen særlig oppmerksomhet vilde gjøre sig gjeldende omkring St. Olavs dag her i byen i år, da 900-årsjubileet ifjor stod i friskt minne, og de med en slik fest forbundne omkostninger hadde uttømt både interesse og finansiell kraft hos deltagerne.

Det viste sig imidlertid ikke sådan, men tvertimot en stadig stigende iver for å holde denne dag i live som en minnedag av høi rang. — Byens avgåtte ordfører, *Andreas Moe*, hadde allerede for en tid siden

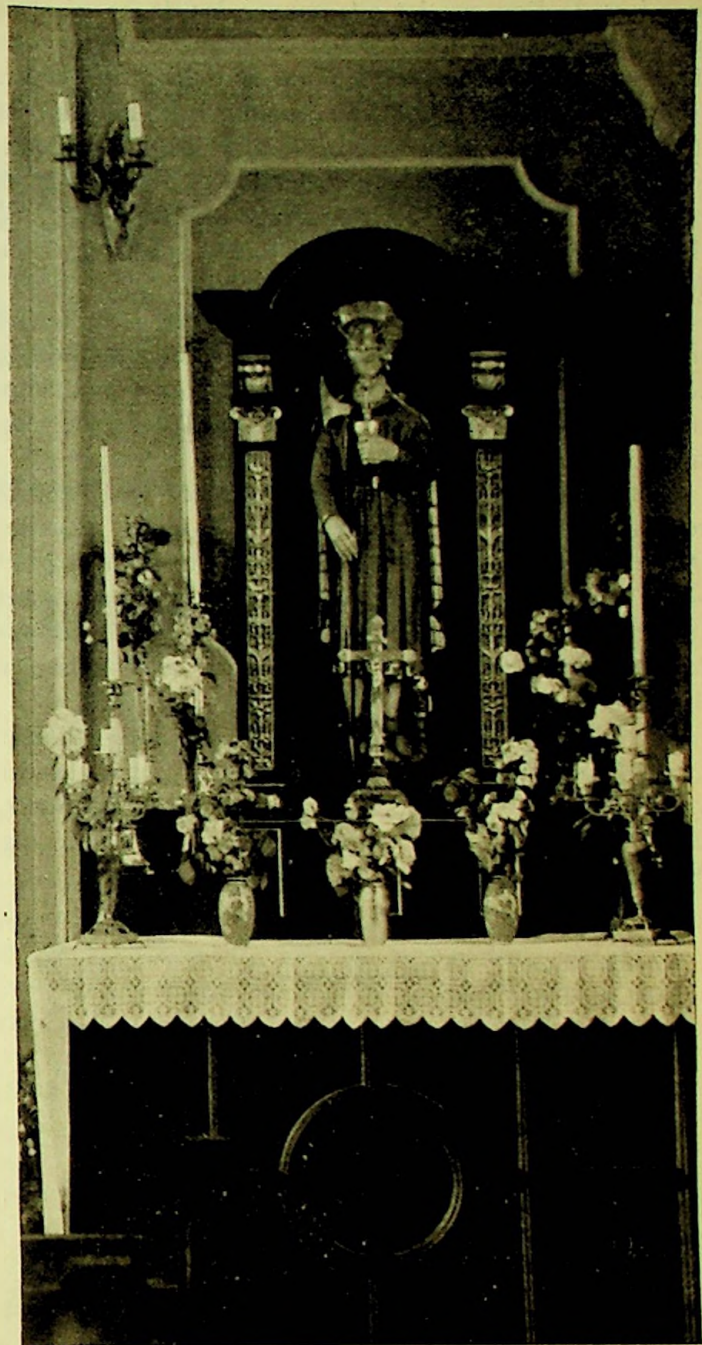
påpekt at Olsokdagen vilde være en viktig dag til å fremme byens økonomiske utvikling til det bedre, da kommunens finanser og forretningsliv ligger så langt uti dødvannet. Hr. Moe uttalte, at ved at byen innførte et fast Olsok-stevne, vilde en forøket reisetrafikk bli konsentrert omkring Trondhjem som midtpunkt og skape liv og rørelse, hvor der nu er hel stagnasjon. Denne uttalelse viser her at St. Olavs dag innebærer ikke bare evige verdier, men også timelige og nasjonale fordeler som man kan regne med.

Olsok-kveld oprant pen og stille. Vår lille kirke som bærer helgenkongens navn og som nu næsten står som et fullendt kunstverk med tidsmessig tilbehør og innredning av all slags på høide med hvilket som helst Gudshus i den vide verden, hadde nu fått sitt Olavs alter, et arbeide som var konsipert av domkirkens arkitekt *Tverdal*. På dette alter har hellig Olav fått sin statue, som er skåret i tre av den dyktige treskjærer *Lynum*. Dette vakre arrangement er en verdig forøkelse av vår lille kirkes utstyr, og tjener alle, som har andel i dette arbeide, til ære.

Kl. 8½ blev gudstjenesten for første gang utført foran dette nye alter, som dermed blev innviet av vel-ærv. sogneprest *Van der Velden*. Sognepresten holdt en utmerket preken, hvori han fremholdt festens historiske betydning og opprinnelse. Til denne gudstjeneste var endel turister fremmøtt.

St. Olavs dag oprant vakker og varm. Til fromessen deltok mange og de fleste gikk til Herrens bord. Levit-messen som holdtes kl. 10½ blev forrettet av pater *Toll* bistått av pastor *Van der Velden* og pater *Alby*. Det traff sig så heldig at vår by blev gjestet av et stort polsk turistskib «Pollandia» med over 400 passasjerer, deriblandt 45 prester. Alle disse geistlige var i løpet av dagen nærværende i kirken, som neppe nogen sinne har vært besøkt av et så stort antall prester på en gang. Om aftenen holdtes en høitidelig andakt med preken. Kirken var da også fylt av en andektig tilhørerskare som med interesse og andakt lyttet til prekenen.

Søndag den 2. august oprant med det herligste vær. Kl. 6 var der i St. Olavs kirke sangmesse ved pater *Toll*. Under denne gikk en flerhet av menigheten til Herrens bord. Derefter frokost i prestegården. Ved ankomsten til jernbanestasjonen hadde Norges Statsbaner stillet velvillighetens og hjertelagets dør på vidt gap, idet der til ferden var opsatt som befordringsmiddel en av teknikkens nyeste og dyrebare oppfinnelser, en motorvogn, som langt overgikk alle andre befordringsmidler i behagelighet og komfort, da man der kan nyte utsikten fremover linjen uten å bli genert av røkplagen.

St. Olavs alter.

Som et kuriosum må nevnes at til motorvognen var koblet som tilhenger en vogn fra jernbanens yngste barndom, en toakslet kupévogn med inngang fra sidene. Den gamle og nye tid møttes her i skjønn harmoni til et av de dyreste minnehøitider i Norden.

Hvert tog var opstillet som ekstratog og gikk uten nogen langvarig ophold på stasjonene, idet *kun* den nødvendige stans gjordes for krysning av de alminde-

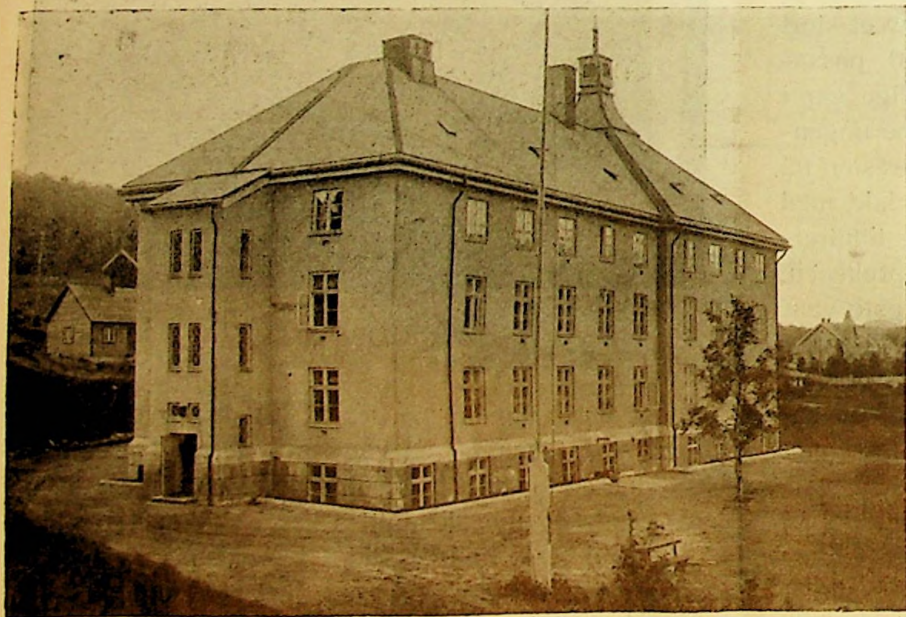
lige tog. Deltagerne lot alle sanger for dagen gjenlyde avvekslende med bønn. Etter 2½ times fart gjennom de herligste landskaper, som nu stod i det skjønneste flor, ankom vi til Verdalens stasjon, hvor alle ferdens deltagere, ca. 60 i tallet, representerende 7—8 nasjoner, et godt tegn på Kirkens universalitet, blev opstillet til prosesjon under den store og vakre St. Olavs fane. Så drog man avsted til Stiklestad under sang og bønn fulgt av bygdens skuelystne befolkning.

Ved fremkomsten til det vakre kapell, som kneiser med sitt spir over hele bygden, blev den høitidelige levitmesse frembåret av sogneprest *Van der Velden*, assistert av patrene *Toll* og *Alby*. Kirken og det omliggende terreng var fylt av tilhørere.

Tilbakereisen foregikk på samme måte med ekstratog som ankom til Trondheim ved 7-tiden, hvorefter vi forsamlet oss til andakt i St. Olavs kirke, hvor pater *Alby* på det mest velklingende norsk gav en vakker preken om helgenkongen. — Dermed var St. Olavs-festlighetene forbi her i byen med avsyngelse av *Te Deum*.

Vår pilegrimsferd til Stiklestad i år, som foregikk efter en ny plan, siden disse festligheter blev innført under verdenskrigens larm, hadde, tross sine vanskeligheter, et godt resultat, som tjener ferdens arrangører og Norges Statsbaner til ære.

F. L.

St. Elisabeths Hospital, Tromsø.

VARIA.

Telegrammet fra Feriekolonien.

De siste dager er det strålende solskinn og herlig varme. Det er slutt med fotball og lengde- og høidehopp. Varmen stanser all slags hopning. Enten er vi i skogen på blåbærtur eller vi ligger i Tyrifjordens friske vann. I det våte element, under de varme solstrålers virkning blir guttene så ville at lederne har nok å gjøre ved å se på at ingen svømme-udyktige drister sig til å gå for langt ut. Til tross for at guttene ifølge kjøkkenpersonalets beregninger spiser dobbelt så meget som småpikene ser det ut til at de ikke blir tykkere. Derimot: blir de for hver dag brunere og musklene kraftigere. Kunde man fortsette på den måte vilde vi få en kjekk, sund og kraftig katolsk ungdom med marg i benene og mot i sinnet. Selv de to eller tre hengehoder som der var iblandt de atten har forstått at det er bedre å «vandre med freidig mot» enn å grine og mase hele dagen. Neste år skulde det være 50 gutter istedenfor 18. — Her blir guttene til «gutter» og ikke til sutrepiker. — Mange hilsener til alle fra oss alle.

Englands katolske læger

holdt kongress i Eastbourne i slutten av juli måned. Kongressen blev åpnet med høimesse og preken ved biskop *Amigo*. Efter messen begynte forhandlingene hvorunder man fremholdt nødvendigheten av at lægene tok mere aktiv del i det offetlige liv og at man spredte opplysning om de medisinske argumenter mot barnebegrensning og sterilisasjon.

St. Elisabeths-søstrene i Tromsø.

Den 14. august er det 25 år siden St. Elisabeths-søstrene begynte sin virksomhet i Tromsø. I disse år har søstrene utført et stort arbeide i sykepleiens og nestekjærlighetens tjeneste. De har da også vunnet sympati og påskjønnelse, som kanskje særlig kom til uttrykk, da søstrene for en del år siden gikk til det store skritt å bygge et stort moderne hospital. Det nye hospital som blev tatt i bruk i 1924 kan motta 50 patienter. Søstrene har i hele denne tid utført et velsignelsesrikt arbeide i menigheten, navnlig som skolesøstre på den katolske menighetsskole.

Vi ønsker søstrene i Tromsø tillykke med jubileet og håper at deres virksomhet stadig må velsignes av Hant i hvis tjeneste de arbeider.